

- Viden i fællesskab

2009

Huset er ladet med etik og faglighed

Hvad sker der, når man blander 3 erfarne pædagoger, 2 fagligt dygtige ledere med 4 unge fyre, der har forskellig etnisk baggrund, er middelsvært udviklingshæmmede med problemskabende og udadreagerende adfærd? Erfaringerne fra Silkeborg peger på, at man får en succes.

Af Jette Lorenzen Cand.scient.pol. og Formidlingskonsulent ved VISS.dk

Deltagere i interviewet: Stephen John Davies, Ulrik Bagger, Jørgen Daalsgaard, Mette Kristensen, Birthe Stockmark.

Aktivitetstilbuddet Ved Søerne blev i 2006 kontaktet af en sagsbehandler fra Silkeborg Kommune fordi kommunen ville give det sidste tilbud til tre unge mennesker, der ikke fungerede i den specialskole, hvor de havde deres daglige gang. Aktivitetstilbuddet Ved Søerne startede et specialprojekt, som i første omgang var målrettet én af disse brugere, og fik efter en periode tre andre brugere koblet på projektet.

Baggrundshistorien

Tidligere tilbud tegnede et billede af de unge mænd: De stak af fra tilbuddet, var voldelige, og smed med sten. Pædagogerne forsøgte at få dem tilpasset tilbuddet, hvilket var svært. Den ene af brugerne gik i ca. et halv år uden et dagtilbud, hvorefter kommunen kontaktede Aktivitetstilbuddet Ved Søerne for at høre om de kunne lave et tilbud, der kunne rumme de problemstillinger, som borgerne havde.

Matche brugerne

Ledelsen udvalgte 3 pædagoger med etikken, fagligheden og personligheden på plads.

Birthe Stockmar, der er leder forklarer: ”Jeg håndplukker personalet til de enkelte opgaver og finder nogen, der har faglig kompetence og en personlighed, der gør, at de kan matche brugerne. Dette projekt er meget personrelateret. De

kompetencer, jeg ser efter, er, om vedkommende: - er fleksibel, - kan handle på egen hånd, - kan tage styring, - har tillid til sig selv, og dermed kan klare opgaven selv, og har evnen til at komme i kontakt med brugerne”.

Det er den enkelte medarbejders personlighed kombineret med en bred faglighed, der er bærende. Pædagogerne skal være villige til at arbejde med deres egen personlighed, ellers går beboerne ind under huden på pædagogerne.

Projektets målsætning og rammer

Målsætningen med projektet er at skabe et miljø, der kan rumme de unge både deres udviklingshæmning, kulturelle baggrund og familier i et inkluderende miljø. Et inkluderende socialt miljø betyder i denne sammenhæng, at pædagogerne som udgangspunkt har hovedansvaret for at skabe de nødvendige sociale betingelser for brugernes udvikling og forandring. Når relationen mellem pædagogerne og den enkelte bruger bliver konfliktfyldt, er det ikke alene brugeren, der skal forandres og tilpasses miljøet, men i lige så høj grad miljøet og den pædagogiske indsats, der skal forandres. Det er en grundlæggende antagelse, at unges oplevelser og erfaringer med at blive ekskluderet og holdt udenfor fællesskabet forringer deres mulighed for læring og udvikling.

Opgaven er ifølge Birthe Stockmar at skabe et grundlag og en ramme, hvor indenfor pædagogerne kan fungere og trives. Nøglebegreberne er opmærksomhed og anerkendelse, hvis

pædagogerne skal lykkes og have et grundlag at forandre sig selv på, i forhold til de konflikter, der opstår mellem den enkelte pædagog og de unge. Der skal skabes sikkerhed i rammerne, ved at de hele tiden ved, hvor langt de må gå både økonomisk og pædagogisk. Hvis det ikke fungerer, er det ledelsens opgave at gå ind.

Pædagogisk linie

Belært af tidligere erfaringer gjorde ledelsen og de tre pædagoger på Aktivitetstilbuddet Ved Søerne sig nogle overvejelser over valget af pædagogisk linie. Der blev vedtaget nogle simple regler, dels for at undgå, at pædagogerne skulle opdrage de unge, dels, at de unge kørte rundt med dem. Til gengæld ville pædagogerne opmuntre og rose de unge. Pædagogerne valgte, at de ikke ville reagere på det, de tidligere havde fået negativ kontakt på. Aftalen var, at de ikke ville reagere negativt på, at de unge sparkede, råbte eller var provokerende. Til gengæld ville de rose de unge så meget de kunne. Ønsket var at vise de unge anerkendelse for herigennem at afdække mulige udviklingsmuligheder. Rammen om de unge var dermed sat, og inden for den skulle der arbejdes med kontakten.

Pædagogerne skal betyde noget for de unge, derfor er medarbejdernes personlighed og evne til at opbygge en kontakt det bærende element i arbejdet med de unge.

I begyndelsen blev rammen om projektet henlagt til et sted i skoven i en meget struktureret hverdag. Her valgte pædagogerne at tage afsæt i de unges behov og interesser ved at spørge dem om, hvad de havde lyst til. De unge havde været vant til konfrontationer med pædagogerne, derfor blev de 3 pædagoger dagligt tjekket i fht., om de nu virkelig holdt af de unge og om den ramme, der var sat, også holdt.

På et tidspunkt skulle de på tur med en bus. Rammen var, at alle skulle med, hvordan de kom ind i bussen var derimod underordnet. Hver gang

der bliver sat en regel, tjekker de unge om den holder. Således også her, hvor det var svært at få en af de unge til at flytte sig fra huset og ind i bussen. Til sidst valgte den unge at kravle ind gennem klappen i bussen og hen over sæderne. Det blev accepteret, for han kom ind i bussen efter hans egen opskrift, og han kom med. Sådan er det hver gang, pædagogerne er fuldstændig autentiske, de spiller ikke et spil, og de lader ikke stå til.

Det er som at gøre et tog klar til afgang. Ledelsen og medarbejderne tilrettelægger og planlægger, hvordan skinnerne evt. kan lægges. Pædagogerne lægger svellerne, men det er brugerne og pædagogerne, der i sidste ende har en dialog om, hvordan skinnerne skal lægges. Der er rammer, men der er mere anerkendelse end rammer. De unge søger accept, og tjekker om pædagogerne har tillid til dem, f.eks. at de unge kan køre havetraktor eller crossmaskiner, udfordringer, der i normal forstand ville være farlige, men i dette tilfælde er et spørgsmål om tillid og læring.

Aktivitetstilbuddet Ved Søerne er blevet en oase for de 4 unge, hvor det er tilladt at være den, man er. Selvom rammerne er vide, er der naturligvis grænser, og det er her, etikken er tydelig. De kan kravle på bordene eller taget, men de må under ingen omstændigheder krænke andre eller gøre skade på sig selv. Derimod bliver de mødt af pædagoger, der virkelig forsøger at forstå dem og leve sig ind i deres verden med empati. Målet er netop ikke at forandre dem, men at give dem mulighed for at indgå i et mangfoldigt fællesskab med plads til det usædvanlige.

Effekten af indsatsen

For de tre pædagoger er det en stor tryghed, at ledelsen stoler på dem. De udtrykker det selv meget klart: "Vi tør give slip og vise brugerne tillid, fordi vi har en ledelse, der viser os tillid. Vi er tit på tynd is, men fordi ledelsen er tydelig, er vi trygge. Hvis det ikke var den type ledelse ville vores usikkerhed smitte af på brugerne, og det ville måske medføre flere konflikter og udadreagerende adfærd".

Effekten af projektet er tydelig. Den voldelige og truende adfærd overfor personalet og andre brugere er væk. Internt mellem de unge er der stadig konflikter, som dog også er aftagende. Der er en god energi og humor i gruppen. Tidligere skulle pædagogerne være meget tydelige i deres grænsesætning. Nu, et år efter projektets start, kan de gøre det på en mere rolig måde. Der er blevet en større bevidsthed om den pædagogiske metode. Spejling er et af de redskaber, der ofte er i brug. Da en af beboerne i begyndelsen af projektet fx skulle tjekke grænsen ved at kravle op på taget, kastede en af pædagogerne en kost op til ham og bad ham feje taget. Efter den episode har ingen af de unge været på taget.

Hvad er det, der er svært?

For de tre pædagoger har projektet været en kæmpe udfordring. Når de møder om morgenen, ved de aldrig, hvad der venter. I arbejdet med den personrelaterede metode arbejdes der intenst med kontakten til den enkelte bruger, hvorved medarbejderne ofte kommer følelsesmæssigt tæt på. Det indebærer en risiko for, at de unge kommer "ind under huden" på pædagogerne. For at imødegå denne effekt er der internt i personalegruppen hver dag sat tid af til at snakke dagens begivenheder igennem. Det virker som et psykisk brusebad, hvor de bliver afgiftet og får set dagens begivenheder og sig selv i et andet lys. Der er plads til fejl, atmosfæren er uhøjtidelig, og der er en tydelig medmenneskelighed og frem for alt pædagogik. Den anerkendelse de møder de unge med, møder de også hinanden med, hvilket er en stor styrke i den lille gruppe, og en forudsætning for projektets succes.

Hvordan kommer projektet videre?

De tre pædagoger er enige om at fortsætte den faglige linie, de er begyndt på: Lydhørheden, kontakten, tydelige rammer, fokus på udvikling, og en indre dynamik i gruppen. Hvis det skal lykkes, kræver det naturligvis næring til projektet, hvilket de to ledere er klar over. Derfor er de meget

bevidste om at spørge til arbejdet, hvordan de kommer videre og sætte nye mål. Lige nu er de fysiske rammer til overvejelse. Samtidig er der en bevidsthed om, at forskelligheden i personalegruppen skaber dynamik, når blot det bygger på en fælles etik, forståelse og faglighed.